

Identificarea comanditarului frescelor din interiorul casei de pe str. Mitropoliei, nr. 17, Sibiu

Daniela DÂMBOIU*

Abstract

Identification of the Commissioner of the Frescoes Painted Inside the House on Mitropoliei Street, no. 17, Sibiu

The correlation of several documentary sources, corroborated by bibliographic references and material traces, made it possible to recover the history of the building in the current Mitropoliei Street (formerly Fleischergasse), No. 17, in Sibiu, and to identify its owner and commissioner of the frescoes inside, dated in 1628.

Keywords: 1628, Mitropoliei Street / Fleischergasse 17, fresco, owner, commissioner

Clădirea situată în Sibiu, pe Str. Mitropoliei / *Fleischergasse*, nr. 17 (Fig. 1), este în prezent sediul Ordinului Arhitecților din România-Filiala Sibiu. Încăperea lungă și îngustă, situată la parter (alipită de casa vecinului din stânga), cu vedere înspre stradă printr-o singură fereastră, păstrează fragmente de frescă, pe care le-a descris și interpretat cu deosebită elocvență Dr. Dana Jenei – cercetător la Institutul de Istoria Artei „George Oprescu”, București.¹ Pentru clădirea aflată într-o stare avansată de degradare s-a întocmit, în 2018, un proiect de conservare și renovare, care sperăm că va reda splendoarea arhitecturală a acesteia – ce oglindește mai multe etape de construcție, de la Gotic-Renaștere/Manierism la Baroc – și a frescei decorative datată în anul 1628.²

Colaborarea pe care am avut-o la studiul publicat de Dr. Dana Jenei constă în reconstituirea istoricului casei respective până la identificarea proprietarului ei din anul 1628 – când este datată fresca –, pe baza corelării câtorva surse documentare inedite și coroborarea acestora cu diverse referințe bibliografice și urme materiale; prezentarea și argumentarea demersului științific constituie tema studiului de față.

Pe harta orașului Sibiu din anul 1845³, clădirea în discuție este identificată cu numărul 107 (Fig. 2) –fiind situată între Biserica Reformată de la numărul 111,

* Muzeul Național Brukenthal, Piața Mare 4-5, Sibiu, România (dana.damboiu@brukenthalmuseum.ro).

¹ Dana Jenei, “Murals from 1628 painted inside the House of “Greger Stamp, circumsp(ecti) viri Domini [...] Civis et Mercatoris Civit(atis) / Cib(iniensis) optimi.” *Brvkenthal. Acta Brvkenthal Mvsei XIV.2* (2019), 341-353.

² Maria Dumbrăvicean, *Proiect pentru conservarea și restaurarea picturilor murale. Ordinul Arhitecților din România (filiala Vâlcea-Sibiu), str. Mitropoliei nr. 17, județul Sibiu, LMI: SB-II-s-A-12142, Mss.*, București Arhiva DMI (2018).

³ Harta orașului Sibiu, 1845 / „*Grundriss der innern Stadt Hermannstadt, 1845*”.

Casa parohială la nr. 110, gangul înspre „*Ball Gassel*” și *Kleine Quer Gasse*, apoi „Casa cu cariatide” la nr. 109 (cumpărată în 1821 de Samuel Soterius și rămasă în familie până în anul 1873) și casa învecinată, de la nr. 108 – în care a locuit primul preotul Bisericii Evanghelice din Sibiu, Johann Filtsch (1753–1836).

Clădirea respectivă (nr. 107) împreună cu cele învecinate din dreapta le identificăm într-un desen în cerneală din anul 1745 (Fig. 3), păstrat în arhivele orașului Sibiu, reprodus de Emil Sigerus în primul volum al cărții sale *Vom altem Hermannstadt*;⁴ autorul desenului, probabil transilvănean, a rămas necunoscut. În acel an, 1745, casa era în proprietatea lui Samuel Dobosi, după cum reiese din Registrul Vecinătății *Fleischergasse*, care păstrează listele proprietarilor caselor, în ordinea succesiunii lor pe această stradă, din anii 1740, 1742 și 1750 (Fig. 4, 5, 6)⁵ – și sporadic, din anii următori, după cum vom vedea mai jos.

Casa lui „*Samuel Dobosi, Mercator*” era situată în anul 1750, în „Proiectul de enumerare a caselor din orașul regal liber Sibiu”, la nr. 165⁶ și se învecina în stânga, la nr. 166, cu casa lui Johan(n) Lutsch, *Registrator*, iar în dreapta, la nr. 164, cu casa lui „*Samuel v(on). Baußnern, Notar Provinz*” (Fig. 7). În continuarea casei lui Johann Lutsch, înspre stânga – până la clădirea de referință de pe această parte a străzii, care era hanul „*Civitas Mediensis*” / *Mediascher Herren Hoff*, de la nr. 170 – șirul caselor îi avea ca proprietari pe cojocarul Johann Schimert („*Pellio*” / *Kürschnermeister*) la nr. 167 (cel care a cumpărat în anul 1736, de fiul moștenitor, casa și atelierul aurarului Sebastian Hann – deținute de acesta între 1682–1713 – și care a reconstruit-o, pentru ca mai apoi, în anii '80 ai secolului al XVIII-lea, să fie transformată din nou, în așa-numita „Casa cu cariatide”; istoricul casei lui Sebastian Hann și a celor contemporane, învecinate, a fost refăcut de Lorenz Sievert în 1932)⁷; urma apoi, după îngusta „*Ballgäßchen*”, casa croitorului Johann Schmidt („*Sartor*”) la nr. 168 și cea a lui Johan Filtsch, arămar („*A(h)erarius*” / *Kupferschmied*), la nr. 169. Pe locul ultimelor două case, s-au construit, mai întâi, Biserica Reformată, în 1784 (alipită de *Mediascher Herren Hoff*; fosta casă cu nr 169 ajunsese ulterior „*das Tit. Bar. Banffische Hauß*”, proprietarul donând-o pentru construirea bisericii), iar în 1786, Casa parohială (pe locul fostei case de la nr. 168, „*das Albrechtische Pupillen Hauß*”, achiziționată de parohia reformată; partea din

⁴ Emil Sigerus, *Von altem Hermannstadt*, I (Hermannstadt, 1922), 189.

⁵ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Sibiu (în continuare: SJANS), Registrul vecinătăților din Sibiu: *Protocol der Fleischer Gassen Nachbarschaft ab Ao 1740 biß ...*, inv. 78, quota 36 (în continuare: Rv.), fol. 2-4.

⁶ *Conscriptio / seu Connumeratio Donorum Liberae Regiaeque / Civitatis Superioris Cibiniensi. / AnnO. / 1751 / s 1750* (ultima dată este adăugată ulterior) / Sedes et Civitas Szeben / 1750, 30. (Originalul documentului se păstrează la Arhivele Naționale din Budapesta și a fost copiat de istoricul Haralambie Chircă, Prof. univ.; îi adresez mulțumiri cercetătorului Petre Beșliu pentru că mi-a trimis și mie un exemplar al unei copii pe care o deținea.)

⁷ Lorenz Sievert, „Sebastian Hann. Ein Beitrag zu seiner Lebensgeschichte,” *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum II* (1932), 18.

spate a grădinilor celor două case a fost cumpărată în 1784 de Baronul Samuel von Brukenthal, pentru constituirea curții a doua a Palatului său din Piața Mare.)

Samuel Dobosi a fost un comerciant bogat (Fig. 8)⁸ și, începând din anul 1746, bancher de succes – cu afaceri pe care le-a extins în scurt timp în Transilvania și Țara Românească (unde, de menționat sunt afacerile bancare cu marele ban Constantin III Brâncoveanu)⁹ și în străinătate (cu firme diverse din Viena, Breslau, Leipzig etc)¹⁰. Născut la 4 iunie 1694, în Germania, Samuel Dobosi s-a stabilit la Sibiu în anul 1721. În 1724 s-a căsătorit cu Agnetha Vankhel von Seeberg (1708–1791) (Fig. 9)¹¹, care avea atunci 16 ani. În paralel cu activitatea sa bancară, Samuel Dobosi a încercat să implementeze în Transilvania, în anul 1751, un proiect economic, pe care l-a conceput împreună cu László Teleki; proiectul Teleki-Dobosi nu a fost însă aprobat de parlamentul transilvănean, în majoritate conservator.¹²

Desenul amintit anterior, intitulat *Brunnen in der Fleischergasse, 1745* (Fig. 3), oglindește fântâna construită în anul 1744¹³ din inițiativa și cu sprijinul financiar consistent al lui Samuel Dobosi, în spațiul mai larg al străzii, creat de aliniamentul retras de după colțul casei vecinului său, Samuel von Baußnern, *Notar Provinz*. Pentru fântână, cu destinație publică, Magistratul orașului Sibiu și membrii sfatului Vecinătății *Fleischergasse* au redactat un regulament amănunțit de funcționare pe timpul zilei și a nopții și de întreținere în cursul anului (Fig. 10-11).¹⁴

Samuel Dobosi a decedat în 31 mai 1759, la vârsta de 65 de ani (epitaful și placa sa funerară se păstrează în Ferula Bisericii Ev. Sibiu). În anul următor, 1760, în

⁸ Anonim transilvănean, sec. XVIII, *Portretul lui Samuel Dobosi* (Muzeul Național Brukenthal, nr. inv. 521).

⁹ În urma afacerilor întreprinse, marele ban Constantin III Brâncoveanu a recunoscut în 1760 că i-a rămas dator lui Samuel Dobosi, care murise anul anterior, cu suma de 7.725 de florini și 50 cr. Neachitându-și însă datoria, a urmat un proces de recuperare a banilor și a ipotecilor ulterioare, între văduva Agnetha Dobosi n. Seeberg împreună cu ginerii ei, Ioan Schunn (vicenotar în Sibiu) și Carol de Sachsenfels (jude ordinar în Tâlmaci și castelan la Turnu Roșu) contra Principilor Nicolae și Emanuel Brâncoveanu, fiii lui Constantin III Brâncoveanu (Lupaș 1936, 1-174). Actele acestui proces se păstrează la Biblioteca Brukenthal: *Akten zum Process Dobosi (Erben) Bassaraba von Brankovan, 1760–1803* / Acte privitoare la procesul succesorilor lui Dobosi cu Basarabă Brâncoveanu, 1760–1803 (Bruckenthal'sches Hausarchiv F.G.7.I.a).

¹⁰ Ioan Lupaș, „Documente istorice privitoare la moșiile brâncovenești din Transilvania și Oltenia, 1654-1823,” *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, VI (1936), 1-174.

¹¹ Anonim transilvănean, sec. XVIII, *Portretul Agnethei Dobosi* (Muzeul Național Brukenthal, nr. inv. 522).

¹² *Erdély Története* (Istoria Transilvaniei), vol. II (1606–1830), capitolul 4: *A Habsburg-Kormányzat Politikai Aktivitásának Erősödése* (Consolidarea activității politice a guvernului habsburgic), Budapeșt, 1986, online pe: <https://mek.oszk.hu/02100/02109/html/322.htmlcoord>.

¹³ SJANS, Rv., fol. 32-33: *Rohr-Brunn Etabliment, 1744*, și fol. 34: „*Zum Behuft Nebiger Brunnen Errichtung seynd folgende Adiuta gekommen: Herr Samuel Dobosi zahlet vor seiner Haus Seeligkeit, fandt sächlich aber in Ansehnug der nützlichen Foundation eines neu zu errichtenden Röhr-Brunnen baar zahlt U(ngrischer) g(ulden). 200.; ... Herr Johann Filtsch älterer Nachbar [...]* 64” etc.

¹⁴ SJANS, Rv., fol. 42: *Brunnen Ordnung, 1744*.

repertoriul proprietarilor caselor de pe *Fleischergasse*, în dreptul numelui proprietarului casei sale sunt trecuți „*Dobosi Erben Haus*” (Fig. 12)¹⁵; (în 1769/1770, casa lui Johann Lutsch a fost cumpărată de Stephanus Wetter, fiind menționați vecinii Johann Schimert și „Tit(uli). frau v. Dobosi”);¹⁶ în 1784, văduva Dobosi încă mai trăia și locuia în casă: „*Tit(uli). frau v(on). Dobosi*” (Fig. 13)¹⁷; ea este menționată în acel an și ca proprietară a casei învecinate – pe care a cumpărat-o în 1774 de la Andreas von Rosenfeld (Fig. 14)¹⁸ –, clădire care aparținuse anterior cunoscutei Familii von Baußnern (rezultă că Samuel von Baußnern, n.1713–m.1780, a vândut casa anterior morții sale; în anul 1782, văduva lui Simon von Baußnern a achiziționat „*des ehemalig groste Beerische Hauß*” (Fig. 14) și locuia, conform listei proprietarilor caselor de pe *Fleischergasse* din 1784, pe partea cealaltă a străzii, lângă *Schäßburger Herren Hoff*.

Samuel Dobosi a achiziționat casa de pe *Fleischergasse* în anul 1733 – identificată atunci ca „*das Stampfen Haus*” – și, cu această ocazie, a achitat suma de 200 de florini/guldeni ungurești pentru organizarea unui ospăț, în cadrul Vecinătății *Fleischergasse* (Fig. 15 – detaliu).¹⁹ Documentul de construire a fântânii (din anul 1744), amintit mai sus, ne furnizează și informația că, fântâna era situată în apropierea casei pe care Samuel Dobosi a cumpărat-o și a reconstruit-o din ruină („*... und statt dort, von seineren gekaufttem, und aus dem ruin, neuerbautem Hauß*”).²⁰

„*Das Stampfen Haus*” a fost în proprietatea Familiei Stamp(f) timp de peste 100 de ani. Greger Stamp, negustor și cetățean al orașului Sibiu, a murit în 27 februarie 1630, la vârsta de 44 de ani; a fost înmormântat în Biserica Evanghelică din Sibiu. Piatra sa funerară fusese plasată „*gegen der großen und förderer Kirchenthür zu, im gang Herrn Georgii Stampen Stein, gehöret den haeredibus*”²¹, dar nu se mai păstra

¹⁵ SJANS, Rv., fol. 5 verso: *Catalogus derer Possessionirten Nachbaren in der Fleischer=Gassen. Ao 1760. Die 13 August.*

¹⁶ SJANS, Rv., fol. 15: *Ruckständige Haus-Seligkeiten: „1769/1770. Erkauft Herr Stephanus Wetter das Lutschische Hauß Vicino Herren Johann Schimert und Titl. frau v. Dobosi.”*

¹⁷ SJANS, Rv. fol. 6 verso: *Catalogus derer Possessionirten Nachbaren in der Fleischer Gaßen. A(nno). 1784.*

¹⁸ SJANS, Rv., fol. 15 verso: *Ruckständige Haus-Seligkeiten (1774): „D(en). 27. July: „A(nno) (1)774: Erkauft Tü(uli). frau’ v(on). Dobosi das Nebenhaus vom H(err). Andr(eas). v(on). Rosenfeld. / d(en) 28. Aug(ust) (1)786 die Haus Seeligkeit unterstet mit U(ngrischer). G(ulden). 5.40.”*

¹⁹ SJANS, Rv., fol. 14: *Ruckständige Haus-Seligkeiten: „Ao. 1733. Samuel Dobosi kauft das Stampfen Haus redimiret die Hausseeligkeit mit f. 200.”*

²⁰ SJANS, Rv., fol. 32: *Rohr-Brunn Etabliment, 1744.*

²¹ *Gräber-Visitation 1692*, nr. 165. Originalul se păstrează la SJANS (*Urkundenbuch*, inv. U V 1616: *Gräber-Visitation in der Hermannstädter Evangel(ischen) Pfarrkirche. Conspectus sepulcrorum in templo cathedrali Cibi(niensi) existentium, eorum proprietariorum, die 1ma Sept(embris) 1692 concinnatus*) și este analizat și reproduș în Ioan Albu, “Eine Hermannstädter Gräbervisitation aus dem Jahre 1692,” *Forschungen zur Volks- und Landeskunde* 41/ 1-2 (1998), 164; Ioan Albu, *Inschriften der Stadt Hermannstadt aus dem Mittelalter und der Frühen Neuzeit* (Sibiu, 2002), 10-

în secolul al XVIII-lea; din fericire date despre locul mormântului și inscripția gravată pe placa funerară au fost notate de Martin Felmer (1720–1767): „Grabplatte des Hermannstädter Bürgers und Kaufmanns Gregor Stamp. Ehemals im Boden der Ferula, Plan Nr. F 62.1, heute verloren. Platte mit vierseitiger (?) Umschrift: *SEPVLTVRA AMPLISS(IMI) AC CIRCVMSP(ECTI) VIRI DOMINI / GREGORII STAMP CIVIS ET MERCATORIS CIVIT(ATIS) / CIB(INIENSIS) OPTIMI QVI DIEM SVVM CLAVSIT A(NNO) 1630. D(IE) 27. Febr(uarii) / AETATIS 44.*” (*Grab des angesehensten und umsichtigen Mannes, Herrn Gregor Stamp, besten Bürgers und Kaufmanns der Stadt Hermannstadt, der seinen Lebtage im Jahre 1630, am 27. Februar, im Alter von 44, beschloß / Mormântul celui mai respectat și mai prudent om, domnul Gregor Stamp, cel mai bun cetățean și negustor al orașului Hermannstadt, care și-a încheiat viața în 1630, pe 27 februarie, la vârsta de 44 de ani.*)²²

Testamentul lui Greger Stamp, redactat la sfârșitul lunii iulie 1630, se întinde pe 19 pagini, scrise mărunț; casa de pe *Fleischergasse* (în valoare de 800 taleri imperiali), împreună cu celelalte proprietăți și bunuri ale sale au fost împărțite între văduva sa, Agnetha, și cei doi fii minori, Michael și Greger II: „*Anno D(omi)ni 1630 Dies Ultima July, H(Err) Gregory Stamp theilung nach absterben seiner ist Gehalten worden zwischen seiner lieben Hausßfrauen Agnetha und ihren zweien Erben Michaeli und Gregoris: Erstlich ist eine behausung vorhanden liegend in der Fleischer Gassen Nachbar H(Err) Michel von Scheuren undt Nikolaus Groß ist Gerecht ... R(eichsthaler). 800/--.*” (Fig. 16)²³

Fresca datată în anul 1628 a fost, fără îndoială, comandată de tată pentru cei doi băieți ai săi. Scena însoțită de inscripția cu minuscule gotice – *Historia de prodico [sic] filio* („Istoria/Parabola Fiului risipitor”, Fig. 17) – este amplasată „în oglindă”, pe peretele opus, cu scena unei familii așezată la masă, ai cărei membri cer binecuvântarea divină înainte să înceapă să mănânce, temă inspirată din Vechiul Testament; scena din urmă este foarte degradată, iar inscripția de deasupra, ilizibilă (Jenei 2019, 344-346). În dreapta celei de a doua scene este pictat un medalion cu portretele a doi băieți, fiecare cu câte o carte în mână, care nu pot fi decât Michael și Greger II (Fig. 18). Tot ansamblul pictural se configurează ca un program iconografic moralizator și educativ pentru cei doi tineri aflați la vârsta adolescenței, inspirat după modele de factură europeană, foarte apreciate de patriciatul săsesc sibian și transilvănean (Dana Jenei menționează mai multe exemple în studiul

17, aici: 15; Ioan Albu, „Taxe de înmormântare în Sibiu secolelor XVI-XVII,” *Brukenenthal Acta Musei* IV.1 (2009), 257-270, aici 261; Ioan Albu, *Memoria epigrafică în Europa Centrală și de Sud-Est (evul mediu și epoca premodernă)* (Sibiu: Editura Astra Museum, 2014), 122-124, 131.

²² Albu, *Inscripții der Stadt Hermannstadt aus dem Mittelalter und der Frühen Neuzeit*, 154, 141-142.

²³ SJANS, Magistratul Orașului și Scaunului Sibiu: Registre de partaj (în continuare: R), inv. 214, quota 13 (1628–1632), fol. 102 verso – fol. 111 verso: *Anno D(omi)ni 1630 Dies Ultima July, H(Err) Gregory Stamp theilung ...* (în continuare: Testament 1630).

amintit). Conform Reformei luterane, viața familială și domestică erau coordonate după modelul patriarhal. Familia era considerată ca „instituție socială protestantă prin excelență, elementul constitutiv al comunității creștine și, în același timp, un portret în miniatură al modului în care societatea respectivă urma să fie structurată.”²⁴ Implicarea tatălui în conducerea familiei includea atenția dată educației copiilor în ceea ce privea formarea personalității lor viitoare, la care intervenea cu principii ale catehismului, în mod practic sau vizual (în cazul de față).²⁵

Din testamentul lui Greger Stamp selectăm doar câteva detalii, care ne pot contura imaginea distinsului defunct legată de viața cotidiană și ambientul în care trăise: deținea o prăvălie situată într-una din arcadele parterului casei primarului Sibiului, Michael Lutsch, din Piața Mare (pe locul actualei clădiri a Forumului German), evaluată la 200 R(*eichsthaler*) – bunurile din această prăvălie, probabil marfa deținută, erau în valoare de 2.476//43 R. – și o altă prăvălie în Piața Mică, evaluată tot la 200 R.; în proprietate mai avea o fermă pe Strada Lungă („*Ein Meierhoff in der Lang GasseR. 175*”), o grădină și mai multe lunci în diverse părți ale Sibiului, o viță de vie la Gușterița; inventarul casei enumera 19 butoaie mari de vin nou (608 R.) și 6 butoaie mari de vin vechi (120 R), 5 vaci de lapte (15 R.), 5 boi tineri (15 R.), 6 porci (6 R.); o trăsură (50 R.), o cotigă veche de pompieri („*ein alt feuer Wagen*”, 15 R.); covoare (unul alb, o carpetă „*Turkisch*”, un covor mare roșu evaluat la 32 R.), veșminte și accesorii vestimentare, argintărie și bijuterii etc.; 7 tablouri în rame aurii (R. 6) etc. (Michaelis: „*der Gewolb aueff den kleinen ring ... R. 200*”, „*Bilder, Klavier undt Tepich*”: „*1 braunnen landisch ... Zeich; 1 landisch Schlaub ...; ... 1 konisch bust vom Kayser Maximilianus; 1 Gebeth buch; 1 niederlandisch Gemahlt bild; Bathori Andras; Bathori Sigismundt; 1 reif schadel; „4 kleine Illuminirt bilder mit gelbe rahmen eingefasset*” etc; Gregory: „*Bilder, Klavier undt Tepich*”: „*Ein niderländisch Gemalt bildt; Basta; Bocskay in gelbe rahmen eingefasset; 1 reif Schadel; 4 kleine Illuminirt bilder in gelben rhamen eingefasst*” etc (Testament 1630, fol. 7). Valoarea totală a averii a fost de 5.718//81 R.

La 24 aprilie 1637, Michael, fiul cel mare al „prea stimatului Greger Stamp” (expresie care subliniază faptul că amintirea sa era încă prezentă în oraș), a fost luat ucenic de meșterul aurar Lucas Löw, pentru a învăța timp de 4 ani meseria de aurar, în orașul regesc Sibiu („*als er in der königliche Stadt, die Kunst das Goldschmieden zu lehrnen auff 4 Jahr*”). Și-a dat examenul de intrare în breasla aurarilor sibieni și a

²⁴ Peter Marschall, *The Reformation. A very Short Introduction* (Oxford, 2009), 84.

²⁵ Cf. Ioan Albu, “The Epigraphic Self-Representation of Transylvanian Towns in the Middle Ages,” *Studia Universitatis Cibiniensis. Series Historica XIV Supplement* (2017), 83-97; Ioan Albu, „Autoreprezentarea epigrafică a orașelor transilvane în evul mediu,” *Cluj-Kolozsvár-Klausenburg 700. Várostörténeti tanulmányok. Studii de istorie urbană*, Főszerk. Lupescu Makó Mária. Szerk. Ionuț Costea, Ovidiu Ghitta, Sipos Gábor, Rűsz-Fogarasi Enikő, editori (Kolozsvár: Erdélyi Műzeum-Egyesület, 2018), 129-136.

fost acceptat ca meșter la 1 august 1644, ștanțându-și în acel an sigla pe tabla de plumb a breslei sibiene; în cursul anilor a fost menționat de mai multe ori ca membru în sfatul breslei (*Altschaft*), iar în anul 1657 ca Senator în Magistratul sibian.²⁶

Michael Stamp a continuat să locuiască în casa părintească până la moartea sa în 1670; fragmentul de inscripție „I./ M.S./...”, de pe stâlpul din dreapta dublului portret al băieților (Fig. 19), pare să reprezinte inițialele numelui său. În anul 1670, meșterul aurar Hans Schuller a donat un frumos potir executat la comanda lui Michael Stamp, pentru a fi donat – în numele comanditarului – bisericii parohiale sibiene, gravat cu inscripția: „*EIN TESTAMENT / DES H. MICHAELI STAMP / ANNO 1670*”. „*Das Stampen Haus*” a fost cumpărată de comerciantul Samuel Dobosi, în 1733, de la descendenții aurarului Michael Stamp.

În concluzie, istoria, devoalată parțial, a acestei clădiri oglindește o suită de personalități, imagini și informații, importante pentru memoria scrisă și vizuală a orașului nostru, care merită cunoscute, salvate – cât se mai poate – și apreciate.

LISTA ILUSTRĂȚILOR

Fig. 1. Casa de pe *Fleischergasse* / Str. Mitropoliei, 17

Fig. 2. Harta orașului Sibiu în 1845

Fig. 3. *Brunnen in der Fleischergasse 1745*. Desen din 1745 (Sigerius 1922, I, p. 189).

Figs. 4-6. Lista locuitorilor de pe *Fleischergasse* din anii 1740, 1742, 1750.

Fig. 7. „Proiectul de enumerare a caselor din orașul regal liber Sibiu”, 1750 – detaliu, pp. 30-31.

Fig. 8. Portretul lui Samuel Dobosi (1694–1759), comerciant și bancher. (Muzeul Național Brukenthal, nr. inv. 521)

Fig. 9. Portretul soției lui Samuel Dobosi, Agnetha Vankhel von Seeberg (1708–1791). (Muzeul Național Brukenthal, nr. inv. 522)

Fig. 10. Hotărârea de construire a fântânii publice pe *Fleischergasse* în 1744.

Fig. 11. Regulamentul de funcționare și utilizare a fântânii, 1744.

Fig. 12. Lista proprietarilor caselor de pe *Fleischergasse* din anul 1760.

Fig. 13. Lista proprietarilor caselor de pe *Fleischergasse* din anul 1784.

Fig. 14. Achiziționarea unor case de pe *Fleischergasse*, între 1774–1782 – detaliu.

Fig. 15. Achiziționarea Casei Stamp („*das Stampfen Haus*”) în 1733 de către Samuel Dobosi – detaliu.

Fig. 16. Testamentul Lui Greger Stampf, 31 iulie 1630 (fol. 102, verso).

²⁶ Daniela Dâmboiu, *Breasla aurarilor din Sibiu între secolele XV–XVII* (Sibiu, 2008), 140, 148, 162, 182, 187, 204–205, 215, 231, 258, 276, 368.

Fig. 17. *Parabola Fiului risipitor*. Frescă, 1628.

Fig. 18. Dublul portret al băieților Stamp. Frescă (1628).

Fig. 19. Fragmentul de inscripție cu inițialele: „I./M.S./...”

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

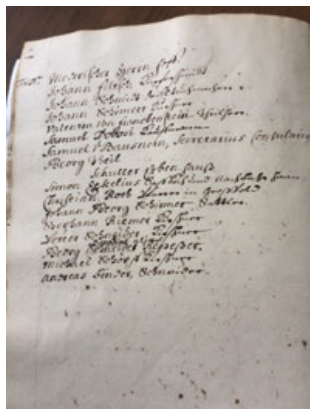

Fig. 4

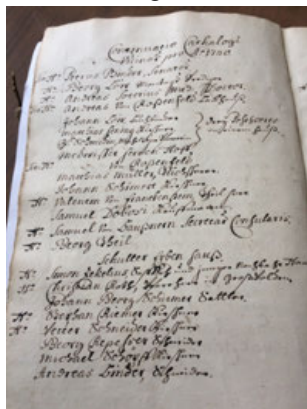

Fig. 5

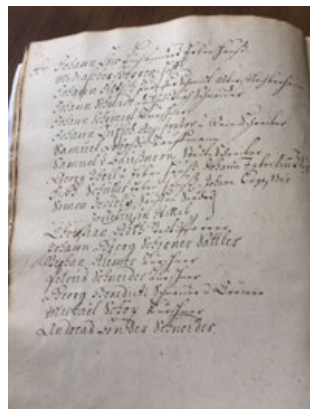

Fig. 6

Fig. 8

Fig. 9

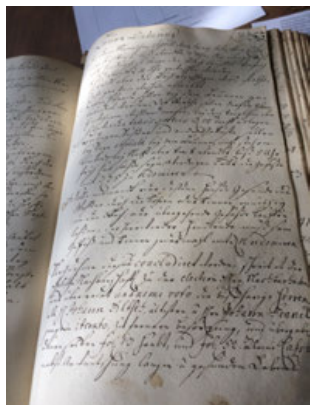

Fig. 10

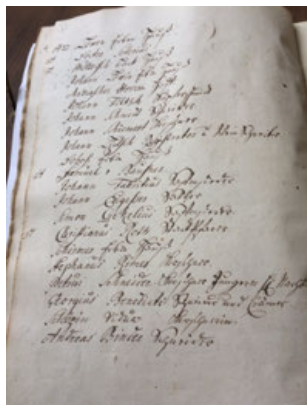

Fig. 11

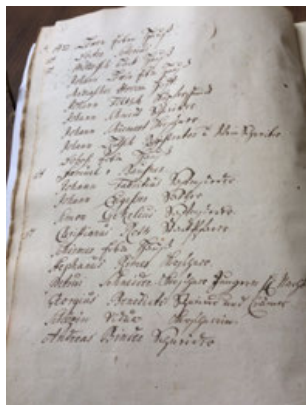

Fig. 12

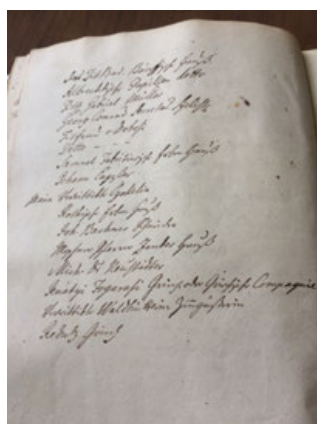

Fig. 13

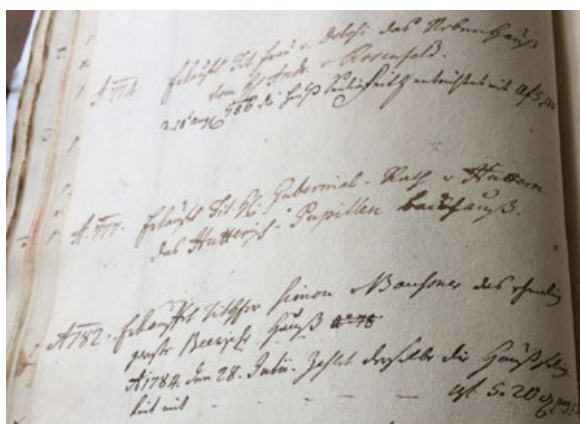

Fig. 14

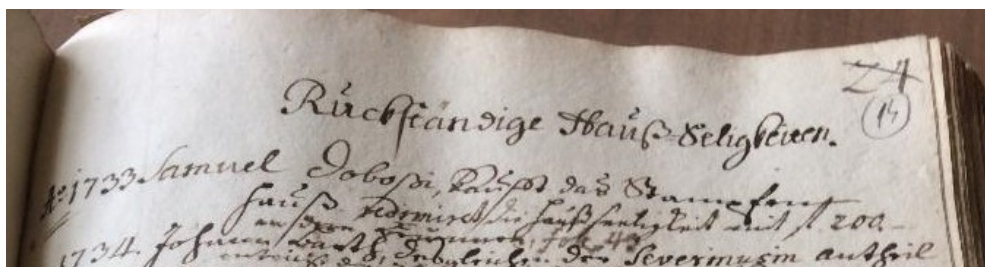

Fig. 15

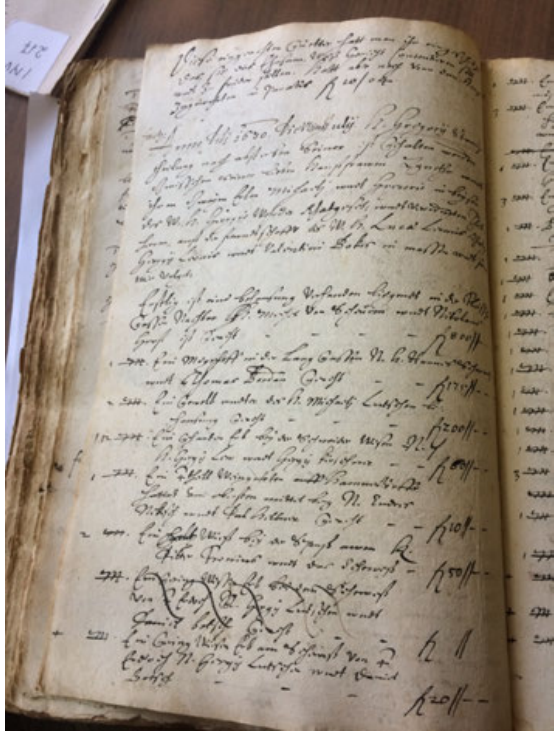

Fig. 16

Fig. 17

Fig. 18

Fig. 19